

ගිණුම්කරණ ප්‍රමිත
LKAS 01, LKAS 02
LKAS 10, LKAS 37

AAT අදියර II
AFC - උසස් මූල්‍ය ගිණුම්කරණය හා පිරිවැයකරණය

රැකුම්ලේ විජේකෝන්
MAAT, ACMA, CA Finalist

ශ්‍රී ලංකා වර්ලඩ් ගණකාධිකරණ ආයතනය විසින් නිකුත් කර ඇති ප්‍රමිත ඇතුරුණු මෙම අදියරේදී පහත ප්‍රමිත සම්බන්ධයෙන් වන මූලික අවධෝධිය පමණක් විෂය නිර්දේශයේ අන්තර්ගතව පවතී.

01. ශ්‍රී ලංකා ගිණුම් ප්‍රමිත අංක - 01	මූල්‍ය ප්‍රකාශන ඉදිරිපත් කිරීම
02. ශ්‍රී ලංකා ගිණුම් ප්‍රමිත අංක - 02	තොග
02. ශ්‍රී ලංකා ගිණුම් ප්‍රමිත අංක - 08	ගිණුම්කරණ ප්‍රතිපත්ති, ගිණුම්කරණ ඇස්තමේන්තුවල වෙනස් වීම හා වැරදි
04. ශ්‍රී ලංකා ගිණුම් ප්‍රමිත අංක - 10	වාර්තාකරන කාලපරිච්ඡේදයට පසු සිදුවීම්
05. ශ්‍රී ලංකා ගිණුම් ප්‍රමිත අංක - 16	දේපළ, පිරිසත හා උපකරණ
06. ශ්‍රී ලංකා ගිණුම් ප්‍රමිත අංක - 37	ප්‍රතිපාදනයන්, අසම්භාව්‍ය වගකීම් හා අසම්භාව්‍ය වත්කම්

LKAS 01

මූල්‍ය ප්‍රකාශන ඉදිරිපත් කිරීම - PRESENTATION OF FINANCIAL STATEMENT

අරමුණ - Objective

මෙම ශ්‍රී ලංකා ගිණුම්කරණ ප්‍රමිතයේ අරමුණ වන්නේ, සාමාන්‍ය පරිදි මූල්‍ය ප්‍රකාශන පිළියෙල කිරීම සඳහා පදනම නිර්දේශ කිරීමත් සංසන්දන හැකියාව (වෙනත් ව්‍යාපාර සමඟ හා පසුගිය වර්ෂ සමඟ) වර්ධනය කිරීමත්ය.

විෂය පථය - Scope

සාමාන්‍ය පරිදි මූල්‍ය ප්‍රකාශන පිළියෙල කිරීමේ දී මෙම ප්‍රමිතයේ නිර්දේශයන්ට අනුව පිළියෙල කළ යුතුය. සාමාන්‍ය පරිදි මූල්‍ය ප්‍රකාශන පිළියෙල කිරීම යනු ආර්ථික තීරණ ගැනීමට අපේක්ෂාවෙන් සිටින පරිශීලකයන්ගේ අවශ්‍යතා වෙනුවෙන් මූල්‍ය ප්‍රකාශන පිළියෙල කිරීමයි.

මූල්‍ය ප්‍රකාශනවල පරමාර්ථය - Purpose of Financial Statements

මූල්‍ය ප්‍රකාශන වල පරමාර්ථය වනුයේ, ව්‍යාපාරයක මූල්‍ය තත්ත්වය කාර්යසාධනය හා මුදල් ප්‍රවාහයන් පිළිබඳ පුළුල් පරාසයක තොරතුරු ආර්ථික තීරණ ගැනීමට අපේක්ෂාවෙන් සිටින පරිශීලකයන්ගේ අවශ්‍යතා වෙනුවෙන් සැපයීමයි.

ඒ අනුව මූල්‍ය ප්‍රකාශන වලින් පහත තොරතුරු ඉදිරිපත් කෙරේ.

(a) වත්කම්	- Assets
(b) වගකීම්	- Liabilities
(c) හිමිකම්	- Equity
(d) ආදායම් හා වියදම් ලාභ හා අලාභ ඇතුළුව	- Income and Expenses, Including Gains and Losses
(e) වෙනත් හිමිකම් වෙනස් වීම්	- Other changes in equity
(f) මුදල් ප්‍රවාහයන්	- Cash flows

මූල්‍ය ප්‍රකාශවල වගකීම - Responsibility for Financial Statements

අධ්‍යක්ෂ මණ්ඩලය හෝ වෙනත් පාලක සභාවක් විසින් මූල්‍ය ප්‍රකාශන පිළියෙල කිරීමේ හා ඉදිරිපත් කිරීමේ වගකීම භාරගත යුතුය.

ඒ බවට මූල්‍ය ප්‍රකාශ වල ප්‍රකාශයක් කරමින් ඔවුන් අත්සන් තැබිය යුතුය.

මූල්‍ය ප්‍රකාශවල කොටස් / සංරචකයන් - Components Financial Statements

සම්පූර්ණ මූල්‍ය ප්‍රකාශ කට්ටලයක පහත දැ තිබිය යුතුය.

- (a) මූල්‍ය තත්ත්ව ප්‍රකාශය - Statement of Financial Position
- (b) විස්තීරණ ආදායම් ප්‍රකාශය - Comprehensive Income Statement;
- (c) හිමිකම් වෙනස් වීමේ ප්‍රකාශය - Statement of Changes in Equity
- (d) මුදල් ප්‍රවාහ ප්‍රකාශය - Cash Flow Statement
- (e) සටහන්, ගිණුම්කරණ ප්‍රතිපත්ති හා වෙනත් විස්තරාත්මක සටහන් - Notes, comprising a summary of Significant Accounting Policies and other Explanatory Notes

**සමස්ථයක් වශයෙන් සැලකිය යුතු කරුණු
Overall Considerations**

මූල්‍ය ප්‍රකාශවල අඩංගු තොරතුරු සත්‍ය හා පරිශීලකයා නොමඟ නොයවන සුළු ඒවා විය යුතුය.

- ලංකා ගිණුම්කරණ ප්‍රමිත වලට අනුකූලව හැම විටම මූල්‍ය ප්‍රකාශ පිළියෙල කළ යුතුය.

ගිණුම්කරණ ප්‍රතිපත්ති භාවිතය

ගිණුම්කරණ ප්‍රතිපත්ති යනු ව්‍යාපාරයක් සිය මූල්‍ය ප්‍රකාශ පිළියෙල කිරීමේ දී හා ඉදිරිපත් කිරීමේ දී අනුගමනය කරන නිශ්චිත මූලධර්ම, පදනම්, සම්මතයන්, රීතීන් හා භාවිතයන් වේ.

ගිණුම්කරණ ප්‍රතිපත්ති තෝරා ගැනීමේ දී සැලකිය යුතු කරුණු

- ✓ පරිශීලක තීරණ වලට කරන බලපෑම
- ✓ මූල්‍ය තත්ත්වය හා කාර්යසාධනය නිවැරදිව නිරූපනය වන බව.
- ✓ ගණුදෙනුවල ආර්ථික හරය නිරූපනය වන බව
- ✓ අපක්ෂපාතී බව
- ✓ විවක්ෂණ බව
- ✓ ප්‍රමාණාත්මක බව

අඩුණ්ඩ පැවැත්ම

ව්‍යාපාරයක් දුරදක්නා අනාගතයක් පවතී යන උපකල්පනයේ පිහිටා ගිණුම් පිළියෙල කළ යුතුය. එය ප්‍රායෝගික නොවන විට ඒ බව හෙළිදරව් කළ යුතුය.

උදා: ජංගම හා ජංගම නොවන වර්ගීකරණයෙන් බැහැර වීම හෙළිදරව් කළ යුතුය.

උපවිත පදනම මත ගිණුම්කරණය

මුදල් පදනමින් නොව අදාලත්වය මත ආදායම හා වියදම හඳුනා ගත යුතුය.

ඉදිරිපත් කිරීමේ සංගතතාව

එනම්, මූල්‍ය ප්‍රකාශ ඉදිරිපත් කිරීම හා ගිණුම්කරණ ප්‍රතිපත්ති භාවිතය සාධාරණ හේතුවකින් තොරව වෙනස් නොකළ යුතු බවයි.

පහත අවස්ථාවලදී සංගතතාවයෙන් බැහැර විය හැක.

- ව්‍යාපාරයේ මෙහෙයුම් ක්‍රියාකාරකම්වල වෙනසක් සිදුවූ අවස්ථාවක දී,
- ශ්‍රී ලංකා ගිණුම්කරණ ප්‍රමිතීන්වල වෙනසක් සිදුවූ විට එයට අනුකූල වීමට.

ප්‍රමාණාත්මක බව හා සමාහරණය

ගිණුම් සියළු ප්‍රමාණාත්මක කරුණු වලින් සම්පූර්ණ විය යුතුය. මූල්‍ය තත්ත්ව ප්‍රකාශන හා ආදායම් ප්‍රකාශ අයිතමයන් සාධාරණ පදනම් මත එකතු අගයන්ගෙන් දැක්විය හැක.

හිලව් කිරීම

ප්‍රමිත අවශ්‍යතාවයකට අනුකූල වීමට හැර කිසිදු අවස්ථාවක වත්කම් හා වගකීම් එකිනෙකට හිලව් කළ නොහැක.

ආදායම් හා වියදම් අයිතමයන් පහත අවස්ථාවලදී හිලව් කළ හැක.

- ගිණුම්කරණ ප්‍රමිතීන්ට අනුකූල වීමට
- ප්‍රධාන ආදායම ඉපයීම හැර වෙනත් ආදායම් වලට අදාල වියදම් එකිනෙකට හිලව් කර ලාභය හෝ අලාභය දැක්විය හැකිය.

සංසන්දනාත්මක තොරතුරු

හැකි සෑම අවස්ථාවකදීම ගිණුම් වලට අදාළ පසුගිය වර්ෂවල තොරතුරු සංසන්දනාත්මක අවශ්‍යතාවය සඳහා ඉදිරිපත් කළ යුතුය. එසේ කිරීම ප්‍රායෝගික නොවන විටදී ඒ බව හෙළිදරව් කළ යුතුය.

ආකෘතිය හා අන්තර්ගතය
Structure & Content

මූල්‍ය ප්‍රකාශ හඳුනා ගැනීම

ව්‍යාපාරයක වාර්ෂික වාර්තාවක අඩංගු මූල්‍ය ප්‍රකාශ අනෙකුත් තොරතුරු වලින් වෙන්ව හඳුනාගත හැකිවිය යුතුය. ඒ අනුව, පැහැදිලිව ආදායම් ප්‍රකාශය, ශේෂ පත්‍රය ආදී කරුණු දැක්විය යුතුය.

ඉදිරිපත් කරන කාලච්ඡේදය

මූල්‍ය ප්‍රකාශ මාස 12 ක කාලපරිච්ඡේදයක් සඳහා ඉදිරිපත් කරයි. නමුත්, ඉන් බැහැරවන විටකදී ඒ පිළිබඳව අවශ්‍ය හෙළිදරව් කිරීම් කළ යුතුය.

උදා: මාස 06 ක් සඳහා ප්‍රචරතන වර්ෂය ඉදිරිපත් කර ඇති විටක සංසන්දනාත්මක තොරතුරු පසුගිය මාස 12 බව.

මූල්‍ය තත්ත්ව ප්‍රකාශය

ජංගම හා ජංගම නොවන වෙනස - The Current and Non Current Distinction

ජංගම යනු වාර්තා කරන දිනයේ සිට මාස 12 ක් ඇතුළත අය කරගත හැකි හෝ නිරවුල් කළ යුතු වත්කම් හෝ වගකීම්ය.

ජංගම නොවන යනු වාර්තා කරන දිනයේ සිට මාස 12 ක කාලයක් ඔබ්බට යන වත්කම් හෝ වගකීම්ය.

ජංගම වත්කම් - Current Assets

- (අ) සාමාන්‍ය මෙහෙයුම් වක්‍රය තුළ විකිණීමට හෝ පරිභෝජනය සඳහා පවතින,
- (ආ) වෙළඳාම සඳහා පවතින විට වාර්තා කරන දිනයේ සිට මාස 12 ක් තුළ උපලබ්ධි වනු ඇතැයි, අපේක්ෂා කරන,
- (ඇ) භාවිතය පිළිබඳ සීමාවන් පනවා නැති, මුදල් හා මුදල් වලට සමාන වත්කම්, ජංගම වත්කම් වේ.

ජංගම වගකීම් - Current Liabilities

- (අ) ව්‍යාපාරයේ සාමාන්‍ය මෙහෙයුම් වක්‍රය තුළ නිරවුල් කිරීම අපේක්ෂා කරන, හෝ,
- (ආ) මූල්‍ය තත්ත්ව ප්‍රකාශන දිනයේ සිට මාස 12 ක් ඇතුළත නිරාකරණය කළ යුතු වගකීම්, ජංගම වගකීම් වේ.

මූල්‍ය තත්ත්ව ප්‍රකාශයක මුහුණත ඉදිරිපත් කළ යුතු තොරතුරු

- දේපළ පිරිසත උපකරණ
- අස්පාශ්‍ය වත්කම්
- මූල්‍ය උපකරණ හා ආයෝජන
- තොග
- වෙළඳ හා අනෙකුත් ලැබිය යුතු දෑ
- මුදල් හා මුදල්වලට සමාන දෑ
- වෙළඳ හා අනෙකුත් ගෙවිය යුතු දෑ
- බදු වගකීම් LKAS 12 අනුව
- වෙන්කිරීම්, ප්‍රතිපාදනයන්
- ප්‍රකාශිත ප්‍රාග්ධනය හා සංචිත

ආදායම් ප්‍රකාශයක මුහුණත ඉදිරිපත් කළ යුතු තොරතුරු

- ආදායම
- මෙහෙයුම් ක්‍රියාකාරකම්වල ප්‍රතිඵලය
- මූල්‍ය පිරිවැය
- බදු වියදම
- ශුද්ධ ලාභය හෝ අලාභය

හිමිකම් වෙනස්වීමේ ප්‍රකාශයක මුහුණත ඉදිරිපත් කළ යුතු තොරතුරු

- කාලච්ඡේදයේ ශුද්ධ ලාභය හෝ අලාභය
- LKAS 08 ට අනුකූලව කරන ලද ගැලපීම්
- කොටස් නිකුත් කිරීම
- ලාභයෙන් කරන ලද බෙදාහැරීම්
- අනෙකුත් සංචිතයන්ගේ සංවලනයන්

LKAS - 02

තොග - INVENTORIES

අරමුණ

මෙම ප්‍රමිතයේ අරමුණ තොග මූල්‍ය ප්‍රකාශනවල දැක්විය යුතු ආකාරය පිළිබඳ නිර්දේශයන් ඉදිරිපත් කිරීමයි.

තොග යනු,

- a. සාමාන්‍ය ව්‍යාපාරික කටයුතු වලදී විකිණීම සඳහා පවතින. (නිම් භාණ්ඩ)
- b. එවැනි විකිණීමක් සඳහා නිෂ්පාදන ක්‍රියාවලිය තුළ පවතින (නොනිම් ද්‍රව්‍ය) හෝ,
- c. භාණ්ඩ නිෂ්පාදනයේදී හෝ සේවා සැපයීමේදී පරිභෝජනය සඳහා පවතින වත්කමකි. (අමුද්‍රව්‍ය)

තොග මැනීම - Stock Measurement

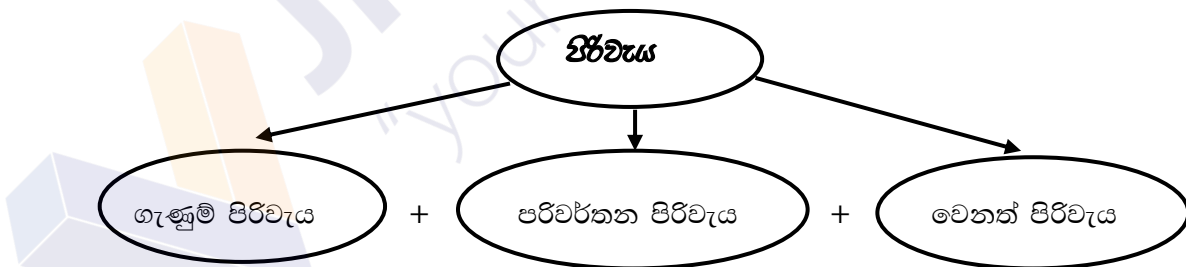
තොග පිරිවැය (Cost) සහ ශුද්ධ උපලබ්ධි අගය (Net Realisable Value) යන දෙකින් අඩු අගයට මැනිය යුතුය.

තොග පිරිවැය	XXX	} වඩාත් අඩු අගය
ශුද්ධ උපලබ්ධි අගය	XXX	
	XXX	

පිරිවැය (Cost) හඳුනා ගැනීම

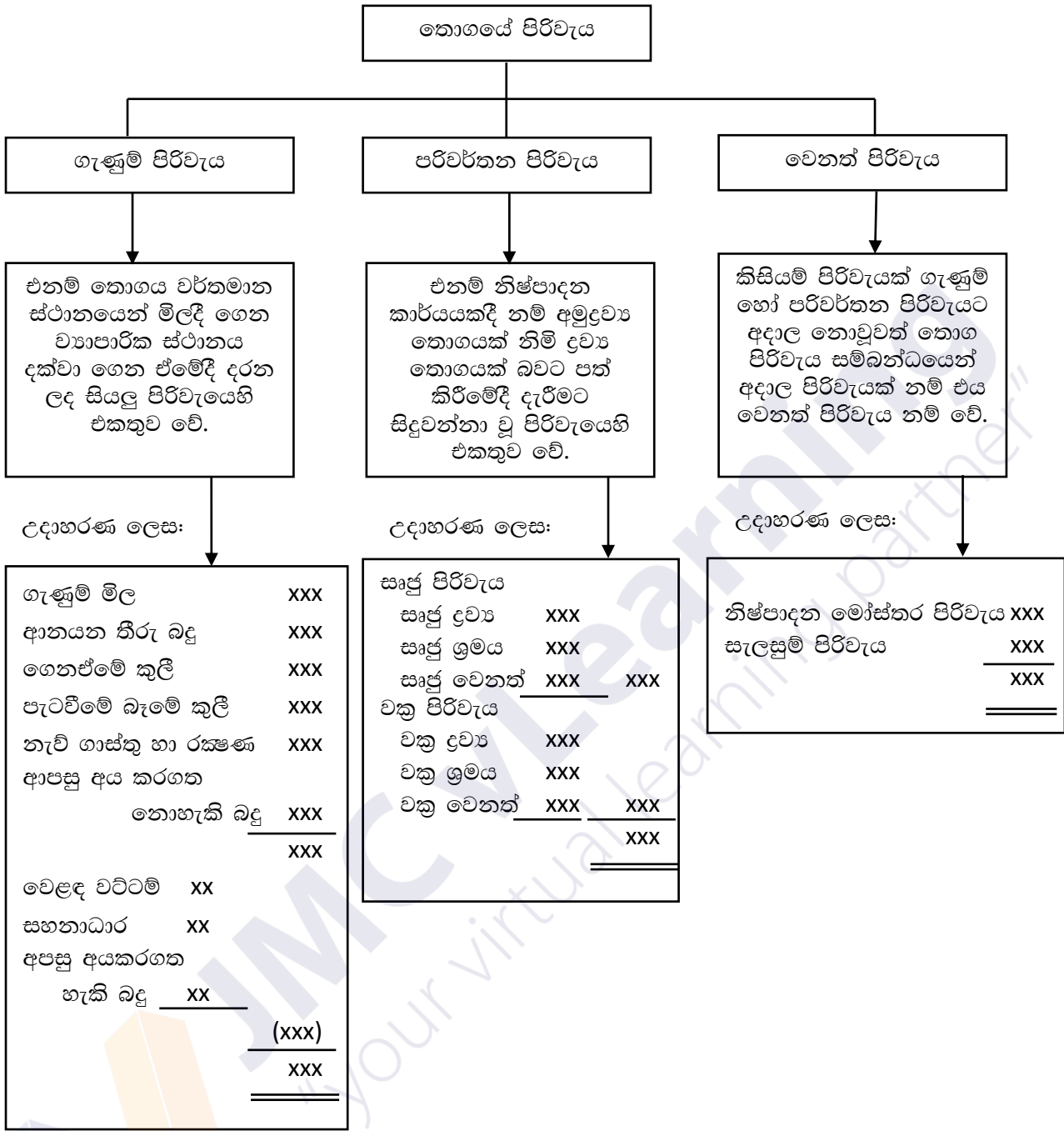
පිරිවැය යනු,

ගැණුම් පිරිවැය, පරිවර්තන පිරිවැය හා තොග වර්තමාන ස්ථානයට හා වර්තමාන තත්ත්වයට ගෙන ඒමට දැරූ වෙනත් පිරිවැය යන ඒවායෙහි එකතුව වේ.

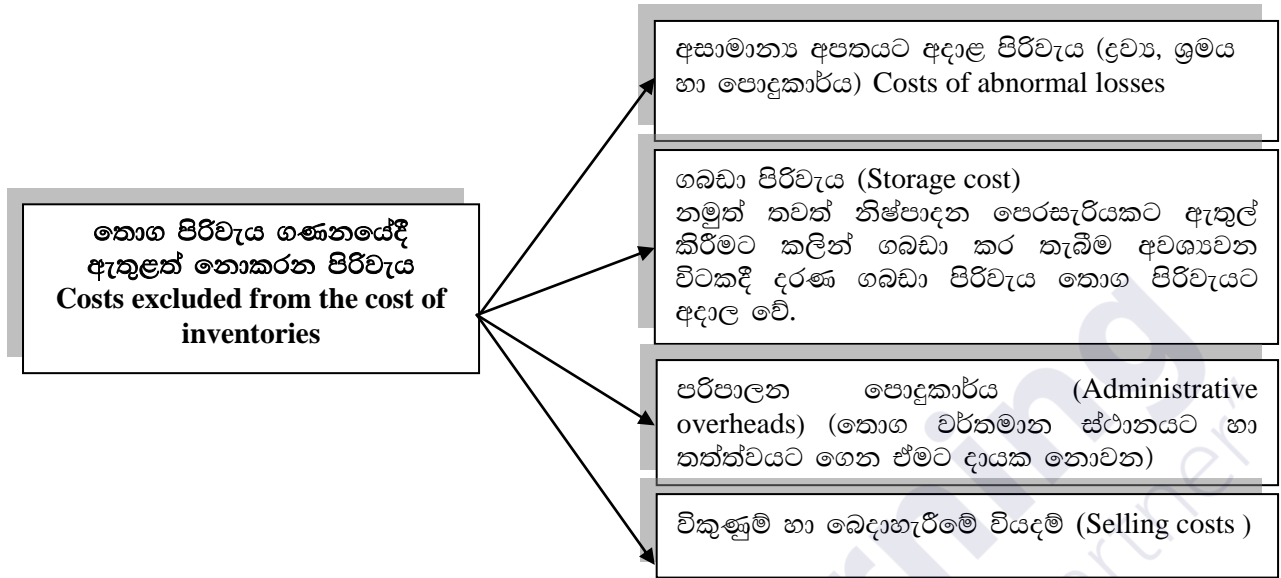

මෙහි "පිරිවැය" යන්න තවදුරටත් පහත රූප සටහනෙන් පැහැදිලි කරගත හැක.

තොග පිරිවැය ගණනයේදී ඇතුළත් නොකරන පිරිවැය

උදාහරණ - 01

පහත දැක්වෙන්නේ සී/ස සුසන්ත සහ සමාගමේ **Y** නමැති භාණ්ඩය සම්බන්ධයෙන් වූ දත්තයන්ය.

- **Y** භාණ්ඩ ඒකක 1000 එක් ඒකකයක් රු. 100.00 බැගින් මිලදී ගැනීම.
- ලද වෙළඳ වට්ටම 2%
- පැටවීමේ බැමේ කුලී රු. 10,000.00
- නැව් ගාස්තු හා රක්ෂණ රු. 28,000.00
- ගුදම් ගාස්තු රු. 5000.00
- ආපසු අය කරගත නොහැකි බදු රු. 5000.00
- ආපසු අය කරගත හැකි බදු රු. 2000.00
- ගෙනඒමේ කුලී රු. 15,000.00

මෙම **Y** තොගයට අදාළ පිරිවැය ගණනය කරන්න.

උදාහරණ - 02

පහත දැක්වෙන්නේ සී/ස වික්‍රම නිෂ්පාදන සමාගමේ **B** නමැති ද්‍රව්‍ය සම්බන්ධයෙන් වූ දත්තයන්ය.

- **B** තොගයේ ගැණුම් මිල රු. 20,000.00 (ඒකක 500)
- ගෙනඒමේ කුලී රු. 10,000.00
- සෘජු ශ්‍රමය රු. 10.00 (එක් ඒකකයකට)
- සෘජු වෙනත් පිරිවැය රු. 2.00 (එක් ඒකකයකට)
- නිෂ්පාදන පොදු කාර්යය වියදම් රු. 5000.00
- නිෂ්පාදන නොවන පොදු කාර්යය රු. 15,000.00
- අසාමාන්‍ය අපනයන රු. 2000.00
- නිෂ්පාදන සැලසුම් හා මෝස්තර නිර්මාණ පිරිවැය රු. 8000.00

මෙම **B** තොගයෙහි පිරිවැය ගණනය කරන්න.

උදාහරණ - 03

භාණ්ඩ ආනයනය කර විකිණීමේ නියුතු වී සිටින සීමිත ඩෝනා සමාගම භාණ්ඩ ඒකක 50,000 ක් ඒකකයක් රු: 25 බැගින් මිලදී ගන්නා ලදී. විශාල ඒකක ප්‍රමාණයක් මිලදී ගත් නිසා 5% වෙළඳ වට්ටමක් ලද අතර මෙම භාණ්ඩ ප්‍රවාහනය සහ එහාමෙහා ගෙන යාමේ ගාස්තු ලෙස පිළිවෙලින් රු: 100,000 හා රු: 87,500 ක් දැරීය. සමාගමට පරිපාලන හා විකිණීමේ හා බෙදාහැරීමේ වියදම් පිළිවෙලින් රු: 84,500 ක් හා රු: 40,500 ක් විය.

වසර අග මෙම ඒකක වලින් ඒකක 8,000 ක් තොගයේ ඉතිරි විය.

ඔබ විසින්,

වසර අග තොග පිරිවැය ගණනය කරන්න.

පිරිවැය සූත්‍ර / පිරිවැය සමීකරණ
Cost Formulas

විශේෂිත හඳුනා ගැනීම - Specific Identification

සාමාන්‍ය ව්‍යාපාරික කටයුතු තුළ හුවමාරු නොවන, විශේෂිත ව්‍යාපෘති සඳහා නිෂ්පාදනය කොට වෙන්කරන ලද භාණ්ඩ හෝ සේවා ඒවායේ එකිනෙක සඳහා දරන ලද පිරිවැය පදනම් කර ගනිමින් අගය කළ යුතු වේ.

අනෙකුත් තොග

මෙවැනි සාමාන්‍ය ව්‍යාපාරික කටයුතු තුළ හුවමාරු වන තොග වටිනාකම් හඳුනා ගැනීම සඳහා පහත සමීකරණ යොදාගත හැක.

1. ප්‍රථම ලැබීම් ප්‍රථම නිකුතු ක්‍රමය (First In First Out Method)
2. හරිත මධ්‍යන්‍ය මිල ක්‍රමය (Weighted Average Method)

උදාහරණ - 04

2020 ජනවාරි මාසයට අදාළ "හැට්" නැමැති ද්‍රව්‍ය සම්බන්ධයෙන් වූ ගනුදෙනු සාරාංශයක් පහත දැක්වේ.

2020.01.01	ශේෂය ඉ/ගෙ ඒකක 6,000 මුළු වටිනාකමට රු. 30,000.
2020.01.05	මිලදී ගැනුම් ඒකක 12,000 ඒකකය රු. 6.50 බැගින්
2020.01.12	නිකුත් කළා ඒකක 8,000
2020.01.20	මිලදී ගැනුම් ඒකක 10,000, ඒකකය රු. 6.80 බැගින්
2020.01.22	මිලදී ගැනුම් ඒකක 2,000 ක් ඒකකයක් රු. 7.00 බැගින්
2020.01.25	නිකුත් කළා ඒකක 15,000
2020.01.28	මිලදී ගැනුම් ඒකක 5,000 එකක් රු. 7.25 බැගින්
2020.01.29	නිකුත් කළා ඒකක 6,000

ඔබ විසින්, LKAS - 02 යටතේ හැට් අවසන් තොග වටිනාකම 2020.01.31 දිනට ගණනය කරන්න.

1. ප්‍රථම ලැබීම් ප්‍රථම නිකුතු ක්‍රමය (First In First Out Method)
2. හරිත මධ්‍යන්‍ය මිල ක්‍රමය (Weighted Average Method)
3. එක් ඒකකයක් රු. 15 බැගින් විකුණුවේ නම් ඉහත එක් එක් ක්‍රමය යටතේ ව්‍යාපාරයේ දල ලාභය ගණනය කරන්න.

උදාහරණ - 05

සීමාසහිත ට්‍රාන්ස්මෙක් ඉංජිනියරින් (Transmec Engineering) සමාගම මහා පරිමාණව වාහන නිෂ්පාදනය කරන සමාගමකි. මේ සඳහා විශාල වශයෙන් අමතර කොටස් යොදා ගන්නා අතර ඒවා ආනයනය කරනු ලැබේ. සමාගම නිෂ්පාදනය සඳහා අමතර කොටස් යොදා ගැනීමේදී ප්‍රථම ලැබීම් ප්‍රථම නිකුත් කිරීම් ක්‍රමය යොදාගනු ලැබේ. (FIFO - First in First Out) පහත දැක්වෙන්නේ 2020 ජනවාරි මාසයේ M₁ නැමැති අමුද්‍රව්‍ය ආනයනය කිරීම් හා නිෂ්පාදනයට නිකුත් කිරීම් වේ.

අමුද්‍රව්‍ය ආනයනය කිරීම්

2020.01.02	එකක් රු. 75,000 බැගින් ඒකක 20
2020.01.08	එකක් රු. 80,000 බැගින් ඒකක 30
2020.01.15	එකක් රු. 70,000 බැගින් ඒකක 25
2020.01.25	එකක් රු. 90,000 බැගින් ඒකක 5
2020.01.30	එකක් රු. 100,000 බැගින් ඒකක 3

නිෂ්පාදනයට භාවිතා කිරීම්

2020.01.05	ඒකක 18 නිකුත් කරන ලදී
2020.01.14	ඒකක 20 නිකුත් කරන ලදී
2020.01.18	ඒකක 27 නිකුත් කරන ලදී
2020.01.27	ඒකක 22 නිකුත් කරන ලදී

2020 ජනවාරි 01 වන දින ගබඩාවේ තිබූ අමතර කොටස් තොගය එකක් රු. 60,000 බැගින් ඒකක 10 ක් විය.

ඔබ විසින්,

- a) 2020 ජනවාරි මාසය සඳහා ගබඩා ලෙජරය සකස් කරන්න.

ශුද්ධ උපලබ්ධි අගය (Net Realizable Value)

ශුද්ධ උපලබ්ධි අගය යනු,

සාමාන්‍ය ව්‍යාපාරික කටයුතු වලදී භාණ්ඩ විකිණිය හැකි ඇස්තමේන්තුගත විකුණුම් මිලෙන් එම විකුණුම සම්පූර්ණ කිරීමට දැරිය යුතු ඇස්තමේන්තුගත නිමකිරීමේ පිරිවැයන් හා අවශ්‍යයෙන්ම දැරිය යුතු ඇස්තමේන්තුගත විකුණුම් වියදම් අඩුකළ පසු අගයයි.

ශුද්ධ උපලබ්ධි අගය (Net Realisable Value) හඳුනා ගැනීම

ඇස්තමේන්තුගත විකුණුම් මිල	XXX	
ඇස්තමේන්තුගත නිමකිරීමේ පිරිවැයන් පිරිවැයන්	XXX	
අවශ්‍යයෙන්ම දැරිය යුතු ඇස්තමේන්තුගත විකුණුම් වියදම්	XXX	
ශුද්ධ උපලබ්ධි අගය	<table border="0" style="margin-left: auto;"> <tr> <td style="border-top: 1px solid black; border-bottom: 3px double black;">XXX</td> </tr> </table>	XXX
XXX		

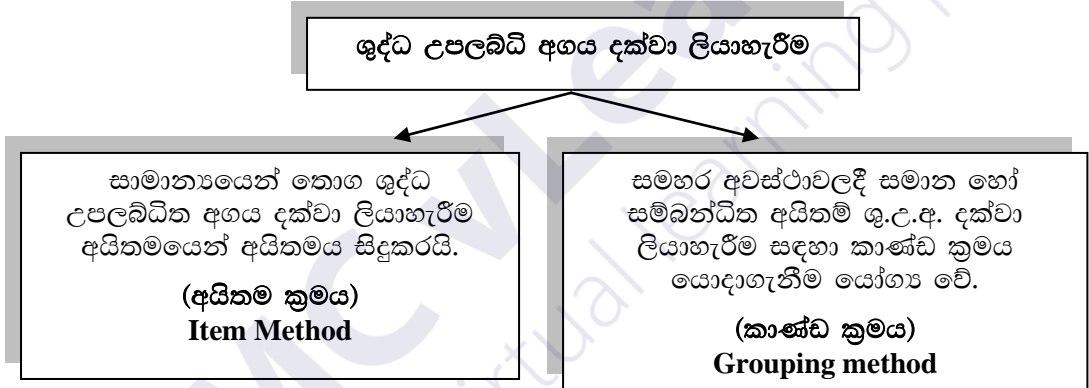
තොගයෙහි පිරිවැයට වඩා එහි ශුද්ධ උපලබ්ධි අගය අඩුවන අවස්ථා

- i. පිරිවැයෙහි වර්ධනය හෝ විකුණුම් මිලෙහි පහළ යෑම. (an increase in costs or a fall in selling price)
- ii. භෞතික හානිවිම්. (Physical determination)
- iii. යල්පැනීම (Obsolescence)
- iv. පාඩුවක් සහිත විකිණීමට ගනු ලබන තීරණ
- v. මිලදී ගැනීමේ හෝ නිෂ්පාදන දෝෂ (Production or purchasing errors)

උදාහරණ - 06

පහත සඳහන් සිද්ධිය යටතේ දී ඇති තොග අයිතමයෙහි අවසාන තොගයේ අගය ගණනය කරන්න.

මාස කිහිපයකට පෙර “P” නම් භාණ්ඩ වර්ගයෙන් ඒකක 20000 ක් මිලදීගත් අතර මේවායින් වාර්තා කරන දිනට ඒකක 3,000 ක් පළවී තිබුණි. මෙම පළවූ ඒකක සඳහා එක් ඒකකයකට රු: 15 ක් පමණක් ලබාගත හැකිවේ. මෙම දිනට හොඳ තත්ත්වයේ පැවති ඒකක ගණන 4,000 කි. මෙම ඒකකවල මිලදී ගැනුම් වටිනාකම රු: 25 ක් වේ. හොඳ ඒකකවල ශුද්ධ උපලබ්ධික අගය රු: 21.50

උදාහරණ - 07

පහත දැක්වෙන්නේ එක්තරා සමාගමක් නිෂ්පාදනය කර වසර අවසානයේ පැවති භාණ්ඩ වර්ග 04 ක දත්ත වේ.

	පිරිවැය (රු.)	ශු. උ. අ. (රු.)	ඉතිරි තොග ඒකක
A	15	12	5,000
B	11	13	7,500
C	10	8	3,000
D	6	10	4,500

- ඔබ විසින්,**
- අයිතම් ක්‍රමය භාවිතයෙන්
  - කාණ්ඩ ක්‍රමය භාවිතයෙන්

තොග වටිනාකම ගණනය කරන්න.

උදාහරණ - 08

පහත සඳහන් තොරතුරු සීමිත නාමල් සමාගමෙහි 2020 ජනවාරි 31 දිනට නිමි භාණ්ඩ තොගයට අදාළ වෙයි.

තොග වර්ගය	සෘජු ද්‍රව්‍ය හා ශුච්‍ය පිරිවැය	නිෂ්පාදන පොදුකාර්යන්	අපේක්ෂිත විකුණුම් හා බෙදාහැරීමේ පිරිවැය	අපේක්ෂිත විකුණුම් මිල
A	127,000	38,000	8,000	174,000
B	52,000	44,000	11,000	132,000
C	29,000	17,000	13,000	52,000

2020 ජනවාරි 31 දිනට මූල්‍ය තත්ත්ව ප්‍රකාශනයේ දැක්විය යුතු නිමි භාණ්ඩ තොගයේ මුළු අගය ගණනය කරන්න.

වියදමක් ලෙස හඳුනා ගැනීම (Recognition as an Expense)

**හෙළිදරව් කිරීම්
Disclosures**

තොග සම්බන්ධයෙන් පහත සඳහන් දෑ මූල්‍ය ප්‍රකාශනවල හෙළිදරව් කළ යුතුය.

1. තොග ඇගයීම සඳහා භාවිතා කළ ගිණුම්කරණ ප්‍රතිපත්ති, ඒවා ඇගයීම සඳහා යොදා ගන්නා ලද පිරිවැය සමීකරණයන් ද ඇතුළුව
2. තොගයන්හි මුළු ධාරණ අගය හා ආයතනයට සුදුසු පරිදි කාණ්ඩ ගතකොට ඇති තොග වර්ගීකරණයන්හි එකිනෙක ධාරණ අගයන්
3. සාධාරණ අගයෙන් විකිණීමට පිරිවැයන් අඩුකොට ධාරණය කරනු ලබන තොග
4. කාලච්ඡේදය තුළ වියදමක් ලෙස හඳුනාගත් තොග වටිනාකම
5. වියදමක් ලෙස හඳුනාගත් කපාහළ (Written-down) තොග ප්‍රතිශ්චාපනය (Reversal)
6. කපාහළ අගයන් නැවත නැවත එකතු කරන ලද අගයන් ආදායමක් ලෙස හඳුනා ගන්නා ලද්දේ නම් එම ප්‍රමාණයන්
7. ඉහත (5) සඳහන් ප්‍රතිශ්චාපනය කිරීමෙන් සම්බන්ධයෙන් හේතුවන සිද්ධීන්
8. වගකීම් සම්බන්ධයෙන් ඇපයට තබන ලද තොග වටිනාකම

JMC vLearning
 "your virtual learning partner"

LKAS - 10

වාර්තා කරන කාලපරිච්ඡේදයට පසුව ඇතිවන සිදුවීම්
EVENTS AFTER THE REPORTING PERIOD

මෙම ප්‍රමිතයට අනුව, වාර්තා කරන කාලපරිච්ඡේද දිනට පසුව ඇතිවන සිදුවීම්, පහත ලෙස නිර්වචනය කර තිබේ.

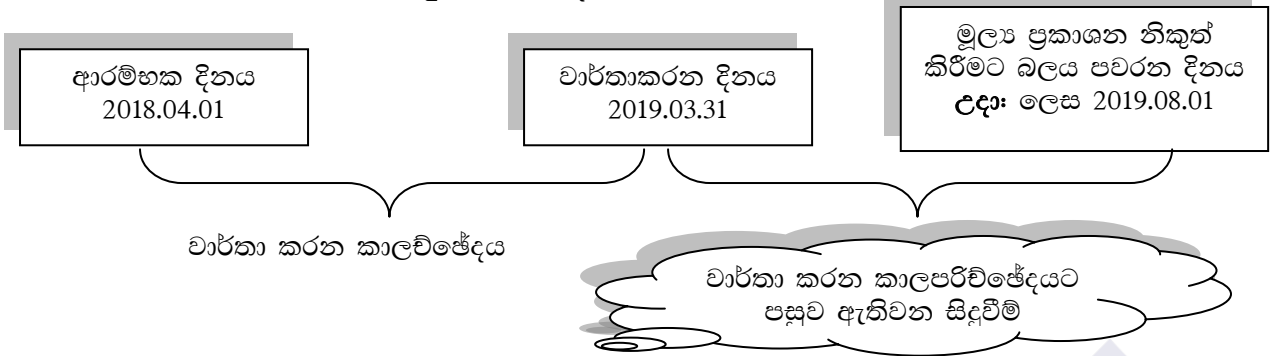
නිර්වචනය
Definition

වාර්තා කරන කාලපරිච්ඡේදයේ අවසාන දිනයක් මූල්‍ය ප්‍රකාශන නිකුත් කිරීමට බලය පවරන දිනයක්, අතර සිදුවන වාසිසහගත හා අවාසිසහගත සිදුවීම් වේ."

Events occurring after the reporting period are "those events, favourable and unfavourable, that occur between the balance end of the reporting period and the date when the financial statement are authorized for issue."

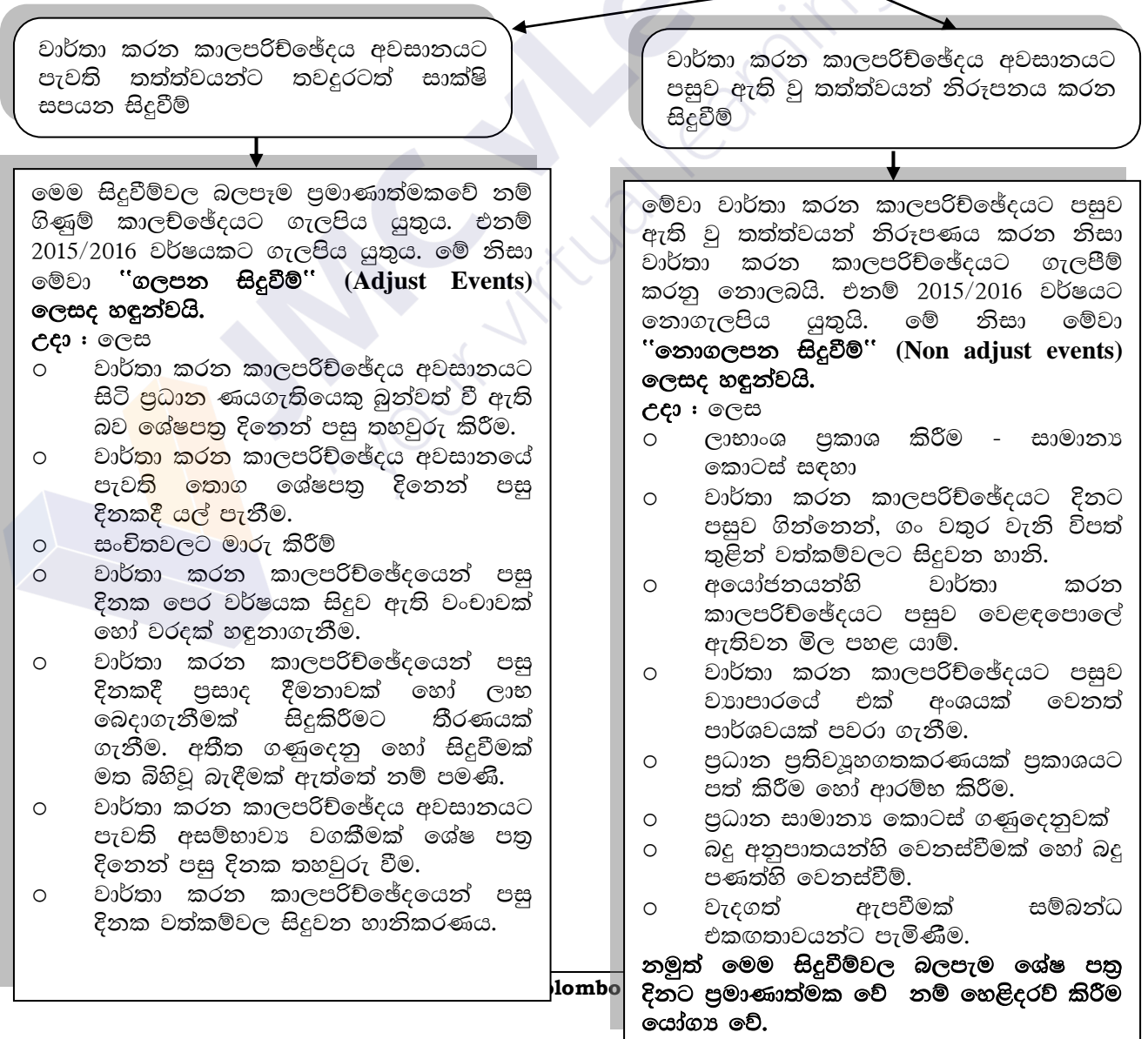
මෙය පහත රූප සටහන තුළින් තවදුරටත් පැහැදිලි කළ හැක.

මෙම සිදුවීම් ප්‍රධාන වර්ග 2 ට බෙදිය හැක.

1. වාර්තා කරන කාලපරිච්ඡේදය අවසානයට පැවති තත්ත්වයන්ට තවදුරටත් සාක්ෂි සපයන සිදුවීම්.
 Those that provide further evidence of conditions that existed at the end of the reporting period and.
2. වාර්තා කරන කාලපරිච්ඡේදයට පසුව ඇති වූ තත්ත්වයන් නිරූපනය කරන සිදුවීම්.
 Those that are indicative of conditions that arose after the reporting period.

වාර්තා කරන කාලපරිච්ඡේද දිනට පසුව ඇතිවන සිදුවීම්

ගොළුවේ කිරීම
Disclosure

1. සිදුවීම් ස්වභාවය (the nature of the event)
2. අදාළ සිදුවීම තුළින් ඇතිවන බලපෑම පිළිබඳ ඇස්තමේන්තුවක් හෝ එලෙස ඇස්තමේන්තුවක් කළ නොහැකි නම් ඒ පිළිබඳ ප්‍රකාශනයක්

නොදැනී කළ යුතු ගොළුවේ කිරීම - Disclosure

1. මූල්‍ය ප්‍රකාශන ප්‍රසිද්ධ කිරීම සඳහා බලය පැවරූ දිනය හා බලය පැවරුවේ කවුරුන් ද යන වග
2. ආයතන හිමිකරුවන්ට හෝ වෙනත් පාර්ශ්වයකට මූල්‍ය ප්‍රකාශන නිකුත් කිරීමෙන් පසු ඒවා වෙනස් කිරීමේ බලයක් පවතිනම්, ඒ බව.

විභාග ආශ්‍රිත ගැටළු

උදාහරණ - 15

සීමිත BIL සමාගමේ 2019.03.31 දිනට සිටි රු. 5,000,000 ක ණයගැතියයකු 2019.05.05 දින බුන්වත්තභාවයට පත් වූ අතර එදිනම බේරුම්කරුවෙකු ද පත් කරන ලදී. අවසාන බේරුම්කිරීමේ දී ණයගැති වටිනාකමෙන් 25% ප්‍රමාණයක් අය කර ගතහැකි වේ යැයි සීමිත BIL සමාගමේ ගණකාධිකාරී විශ්වාස කරයි. මූල්‍ය ප්‍රකාශන ප්‍රසිද්ධ කිරීම සඳහා බලය ලද දිනය 2019/05/30 දින වේ.

ඉහත ගණදෙනුව ශ්‍රී ලංකා ගිණුම්කරණ ප්‍රමිත අංක 10 අනුව 2017.03.31 දිනට මූල්‍ය තත්ත්ව ප්‍රකාශයේ කෙසේ නිරූපනය කළ යුතුදැයි ඔබ සිතන්නේද?

(ලකුණු 03)

උදාහරණ - 16

ශ්‍රී ලංකා ගිණුම් ප්‍රමිත අංක 10 වාර්තා කරන කාලපරිච්ඡේදයට පසුව ඇතිවන සිදුවීම් ප්‍රධාන වර්ග 2 ක් ලෙස හඳුනාගනී.

- a. මෙම සිදුවීම් වර්ග 02 මොනවාද? (ලකුණු 02)
- b. මෙම සිදුවීම්වලට අදාළ හෙළිදරව් කිරීමේ අවශ්‍යතා මොනවාද? (ලකුණු 02)

උදාහරණ - 17

1. ශ්‍රී.ල.ගි.ප්‍ර. 10 අනුව වාර්තා කරන කාලපරිච්ඡේදයට පසු සිදුවීම් වර්ග දෙකක් හඳුනාගෙන ඇත. මෙම වර්ග දෙක පැහැදිලි කර එක් එක් වර්ගයට අදාළ ගිණුම් තැබීමේ පිළිවෙල සඳහන් කරන්න.
2. සීමාසහිත “එක්ස්” සමාගමේ ගිණුම් වර්ෂය 2019.03.31 න් අවසන් වේ යයි සලකා පහත සඳහන් සිද්ධීන් සම්බන්ධව ඔබ ක්‍රියාකරන ආකාරය සඳහන් කරන්න.

- (අ) 2019 මැයි 01 සීමාසහිත “එක්ස්” සමාගමේ අධ්‍යක්ෂ මණ්ඩලය 10% ක සාමාන්‍ය ලාභාංශයක් ප්‍රකාශ කළේය.
- (ආ) 2019.03.31 දින සීමාසහිත “එක්ස්” සමාගමට රු. 800,000 ක් ණයවී සිටි පුද්ගලයෙකු 2019.06.15 දින බුන්වන් බවට ප්‍රකාශයට පත්විය.
- (ඇ) සීමාසහිත “එක්ස්” සමාගම 2019.03.31 න් අවසන් වර්ෂය සඳහා එකතුව රු. 785,000 ක නිෂ්පාදන ප්‍රසාද මුදලක් ගෙවීමට 2019.05.10 දින ප්‍රථම වතාවට තීරණය කරන ලදී.
- (ඈ) සීමාසහිත “එක්ස්” සමාගමේ නිෂ්පාදනයන්ගේ 40% කට දායක වූ නිෂ්පාදන යන්ත්‍රයක් 2019.04.15 දින ගින්නකින් විනාශ විය. මෙම විනාශයෙන් ඇතිවූ අලාභයේ ඇස්තමේන්තු වටිනාකම රු. 5,320,000 කි.

මූල්‍ය ප්‍රකාශන ප්‍රසිද්ධ කිරීම සඳහා බලය පවරන ලද්දේ 2019.06.25 දින වේ.

LKAS - 37
ප්‍රතිපාදනයන්, අසම්භාව්‍ය බැරකම් සහ අසම්භාව්‍ය වත්කම්
PROVISIONS, CONTINGENT LIABILITIES & CONTINGENT ASSETS

අරමුණ (Objective)

පහත දැ පිළිබඳව ගිණුම්කරණ පිළිවෙත් හා ඒවා සම්බන්ධයෙන් කළ යුතු අනාවරණයන් නිර්දේශ කිරීම මෙම ප්‍රමිතියේ අරමුණයි.

- i) ප්‍රතිපාදනයන් (Provisions)
- ii) අසම්භාව්‍ය බැරකම් (Contingent Liabilities)
- iii) අසම්භාව්‍ය වත්කම් (Contingent Assets)

ගිණුම්කරණයේදී ප්‍රතිපාදන ඇති කිරීමට කිනම් අවශ්‍යතාවයන් සපුරා තිබිය යුතුද යන්නත්,

අසම්භාව්‍ය බැරකම් හා වත්කම් පිළිබඳව අනාවරණයන් අවශ්‍ය කෙරෙන්නේ කිනම් අවස්ථාවන්වලදී ද යන්නත් පිළිබඳව මෙම ප්‍රමිතියෙන් සාකච්ඡා කෙරේ.

මෙම ප්‍රමිතියෙහි පහත පිළිබඳ නිර්වචනයන් අධ්‍යයනය කරන්න.

ප්‍රතිපාදනයක් / වෙන්කිරීම් (Provision)

කාලය හෝ ප්‍රමාණය පිළිබඳ අවිනිශ්චිතතාවයක් සහිත වගකීමකි

වගකීමක් (Liability)

අතිත සිදුවීමක ප්‍රතිඵලයක් සේ වර්තමානයේ පවතින බැඳීමක් වන අතර එය නිරාකරණය කිරීමට ව්‍යාපාරය සතු ආර්ථික සම්පත් පිටතට ගලායෑමක් සිදුවේ.

ප්‍රතිපාදන - Provisions

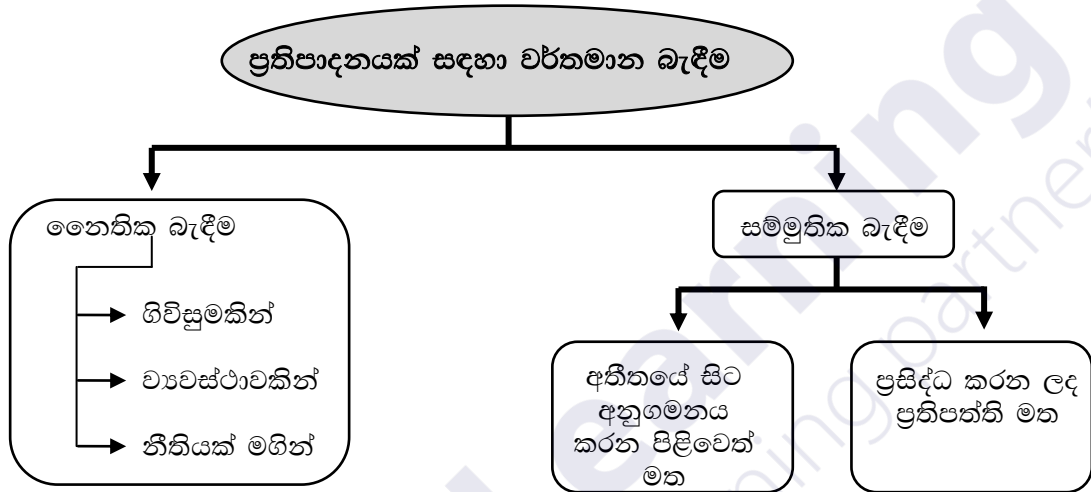
ප්‍රතිපාදනයන් යන්නෙන් මෙම ප්‍රමිතියෙන් අදහස් වනුයේ ප්‍රමාණය හෝ කාලය පිළිබඳව අවිනිශ්චිතතාවයක් පවතින බැරකමකි.

පහත අවස්ථා වලදී ප්‍රතිපාදනයක් මූල්‍ය ප්‍රකාශනවල හඳුනාගත යුතුය.

- (i) අතීත සිදුවීමක ප්‍රතිඵලයක් ලෙස වර්තමානයේ **බැඳීමක්** ඇති වීමට.

බැඳීමක් ව්‍යාපාරයකට ප්‍රධාන ආකාර දෙකකට ඇතිවිය හැකිය.

- (i) නෛතික බැඳීමක් (Legal Obligation)
 (ii) සම්මුතියක බැඳීමක් (Constructive Obligation)

නෛතික බැඳීම (Legal Obligation)

නෛතික බැඳීමක් ආයතනය විසින් වෙනත් පාර්ශවයන් සමඟ එළඹී ගිවිසුමක් අනුව හෝ, පාර්ලිමේන්තුව විසින් සම්මත කරන ලද ව්‍යවස්ථාවක දක්වා ඇති කරුණු අනුව හෝ වෙනත් බලපැවැත්වෙන නීතියක් මගින් ඇතිවිය හැකිය.

උදාහරණ

කර්මාන්තශාලාවක් මගින් පරිසරයට සිදුවන හානිය නිසා දූෂණය වන ඇල මාර්ග අදාළ ආයතනය විසින් පිරිසිදු කිරීම කළ යුතු බවට රජය විසින් නීතියක් සම්මත කර ඇතැයි සිතන්න. Y සහ සමාගම තම නිෂ්පාදන ක්‍රියාවලියේදී අපහරණය කළ ජලය නිසා අසල ඇල මාර්ග දූෂණය වී ඇත. මේ පිළිබඳව ප්‍රමිතිය පරිදි අනුගමනය කළ යුතු ක්‍රියාමාර්ග කවරේද?

මෙම කරුණ අනුව Y සමාගමට නෛතික බැඳීමක් ඇත. මෙම බැඳීම පියවීමට ආර්ථික ප්‍රතිලාභ හා බැඳුණු සම්පත් පිටතට ගලායෑමක් සිදු වේ. එම නිසා පිරිසිදු කිරීම සඳහා දැරීමට සිදුවන පිරිවැය වෙනුවෙන් ගිණුම් ප්‍රකාශනවල ප්‍රතිපාදනයක් කළ යුතු වේ. මෙහිදී වෙන්කළ යුතු අගය හොඳම ඇස්තමේන්තුව මත තීරණය කළ යුතු වේ.

සම්මුතියක බැඳීම (Constructive Obligation)

මෙයින් අදහස් කරන්නේ ව්‍යාපාරයක් ගිණුම් කාලච්ඡේද ගණනාවක් සිට අනුගමනය කරන ලද පිළිවෙල මත හෝ ව්‍යාපාරය විසින් (ප්‍රසිද්ධ කරන ලද ප්‍රතිපත්තියක් මගින්) බාහිර පාර්ශවයන් වෙත යම් යුතුකම් සමුදායක් ඉටු කරන බවට දී ඇති පොරොන්දුවක් මත ඇතිවන බැඳීමයි.

උදාහරණ

විදුලිය සැපයීම කරන සමාගමක් විදුලිය රැහැන් ඇදීමට හා වෙනත් ඉදිකිරීම් සඳහා වන සම්පත විනාශයක් සිදුවනු හෙයින් එවැනි සමාගමක් සෑම වර්ෂයක් අවසානයේදීම ශාඛා රෝපණය සඳහා පියවර ගන්නා බව ප්‍රතිපත්තියක් ප්‍රසිද්ධ කර ඇතැයි උපකල්පනය කරන්න. මෙහිදී සම්මුතිය මත ඇති වූ වර්තමාන බැඳීමක් ඇත. මෙම බැඳීම පියවීමට ව්‍යාපාරයේ ආර්ථික සම්පත් හා බැඳුණු සම්පත් ගලායෑමක් සිදුවේ. එම නිසා නව ශාඛා රෝපණය සඳහා වැය වෙතැයි අලෙවිකරණ පිරිවැය ඇස්තමේන්තු කර ඒ සඳහා ප්‍රතිපාදනයන් කළ යුතුවේ.

- (ii) මෙම බැඳීම නිරාකරණය කිරීමට ආර්ථික ප්‍රතිලාභ හා බැඳුණු සම්පත් පිටතට ගලා යාමේ සම්භාවිතාවන් ඇති වීමකි.
- (iii) බැඳීමේ ප්‍රමාණය පිළිබඳව විශ්වාසදායක ලෙස ඇස්තමේන්තුවක් කළ හැකි වීමකි.

මෙම කොන්දේසි සපුරාලන්නේ නැතිනම් එය ප්‍රතිපාදනයක් ලෙස හඳුනා නොගත යුතුය.

ප්‍රතිඥාහාර යටතේ විකුණුම් - Trade Warrant

ප්‍රතිපාදනයක් ලෙස හඳුනාගත් ප්‍රමාණය විය යුත්තේ ශේෂපත්‍ර දිනට පවතින වගකීම් පියවීම හෝ එම අවස්ථාවේදී එය තෙවන පාර්ශවයකට පැවරීමට ව්‍යාපාරයක් ප්‍රායෝගිකව (සත්‍ය ලෙස) ගෙවනු ලබන ප්‍රමාණය වේ.

ප්‍රතිපාදනයන් සඳහා උදාහරණ ලෙස ශේෂ පත්‍ර දිනයට පෙර විකුණන ලද නිෂ්පාදිතයක් ප්‍රතිඥාහාර (වගකීම් සහතිකය) යටතේ යථා තත්ත්වයට (පෙර පැවති තත්ත්වයට) පත් කිරීම සඳහා දැරීමට සිදුවන පිරිවැයක් දක්විය හැකිය. ව්‍යාපාරයක් තමන් විසින් අලෙවිකරනු ලබන භාණ්ඩ සඳහා වර්ෂ 2 ක් ගතවන තුරු සියලු අළුත්වැඩියා සිදුකර දෙන බවට ගැණුම්කරුවන්ට වගකීම් සහතිකයක් හෙවත් ප්‍රතිඥාහාරයක් දී ඇතැයි සිතමු. මෙහිදී ශේෂපත්‍ර දිනට පෙර විකුණන ලද භාණ්ඩ අළුත්වැඩියා කරදීම සඳහා ශේෂපත්‍ර දිනයෙන් පසුව දරන ලද පිරිවැය සහ දැරීමට එකඟ වූ පිරිවැය ශේෂපත්‍ර දිනට ප්‍රතිපාදනයක් ලෙස හඳුනාගත හැකිය.

ප්‍රතිපාදන ගිණුම්කරණයේදී අදාළ ප්‍රතිපාදනය ලෙස හඳුනාගන්නා වටිනාකම ඇස්තමේන්තු කිරීමේදී ඒ සඳහා හොඳම ඇස්තමේන්තුව (Best Estimate) පාදක කරගත යුතුය. මෙහිදී ශේෂ පත්‍ර දින පවතින බැඳීම නිරාකරණය කිරීමට අවශ්‍යවන ප්‍රමාණය නිවැරදි ලෙස ගණනය කිරීම හොඳම ඇස්තමේන්තු කිරීමක් සේ සැලකේ. මෙහිදී අතිරිත අත්දැකීම් මත පදනම්ව කළමනාකරණය විසින් විනිශ්චය කිරීම කරනු ලැබේ. සමහර අවස්ථා වලදී එවැනි විනිශ්චයන් සඳහා ස්වාධීන විශේෂඥ වාර්තා පදනම් කර ගත හැකිය. සලකා බලන සාක්ෂිවලට ශේෂ පත්‍ර දිනයෙන් පසු සිදුවන සිදුවීම්ද අයත් වේ.

"අයවැනි වගකීමක්" / බැරකමක් (Contingent Liability)

- (අ) අතිරිත සිදුවීමක ප්‍රතිඵලයක් ලෙස ආයතනයේ පාලනයෙන් තොර අනාගතයේදී සිදුවිය හැකි අවිනිශ්චිත සිදුවීම් එකක් හෝ කිහිපයක් සිදුවීම හෝ නොවීම මත ඇතිවිය හැකි බැඳීමක් හෝ,
- (ආ) අතිරිත සිදුවීමක ප්‍රතිඵලයක් සේ ඇතිවූවක්,
  - i) අදාළ බැඳීම පියවීමට ව්‍යාපාරයේ ආර්ථික සම්පත් පිටතට ගලායෑමේ භව්‍යතාවයක් නොමැති හෝ,
  - ii) බැඳීමේ වටිනාකම විශ්වාසදායක ලෙස මැනිය නොහැකි නිසා හඳුනා නොගන්නා වර්තමාන බැඳීමකි.

අසම්භාව්‍ය බැරකම් - Contingent Liabilities

අසම්භාව්‍ය බැරකම් පහත පරිදි නිර්වචනය කළ හැකිය.

i) ආයතනයේ සම්පූර්ණ පාලනයකින් තොරව අවිනිශ්චිත අනාගත සිදුවීම් එකක් හෝ වැඩි ප්‍රමාණයක් සිදුවීම හෝ සිදු නොවීම මත ඇතිවිය හැකි අතීත සිදුවීමක ප්‍රතිඵලයක් ලෙස පැන නැගෙන බැඳීමක්.

උදා: ව්‍යාපාරයට එරෙහිව අධිකරණය ඉදිරියේ ක්‍රියාත්මක වෙමින් පවතින නඩුවක් වෙනුවෙන් ගෙවිය යුතු වන්දියක් හෝ

ii) අතීත සිදුවීමක ප්‍රතිඵලයක් ලෙස ඇතිවන්නා වූ එහෙත්,

(අ) අදාළ බැඳීම පියවීම සඳහා ව්‍යාපාරයෙන් පිටතට සම්පත් ගලායාමේ හව්‍යතාවක් (සම්භාවිතාවක්) නොමැති වීම, හෝ

උදා: ආයතනයේ සේවකයන් රක්ෂණය කර ඇති අවස්ථාවකදී සේවක ආපදාවක් සඳහා වන්දියක් ගෙවිය යුතු විටකදී අදාළ වන්දි මුදල රක්ෂණ ආයතනය ගෙවීම හේතුවෙන් ඒ සඳහා ආයතනයේ මුදල් ගලායාමක් සිදු නොවීම.

(ආ) බැඳීමේ වටිනාකම පැහැදිලි ලෙස තක්සේරු කළ නොහැකි වීම හේතුවෙන් මෙතෙක් නිශ්චිතව හඳුනා නොගන්නා ලද ප්‍රවර්තන බැඳීම්ය.

උදා: ව්‍යාපාර අයතනයක අංශයක් වසා දැමීම ගෙවිය යුතු වන වන්දි

සාමාන්‍ය අදහස අනුව නම් කාලය සහ ප්‍රමාණය නිශ්චිතව දැක්විය නොහැකි බැවින් ප්‍රතිපාදනයන් සියල්ලම අසම්භාව්‍ය වේ. එසේ වුවද මෙම ප්‍රමිතියේ පරිදි “අසම්භාව්‍ය” යන පදය භාවිතා කරනුයේ ව්‍යාපාරයේ කිසිදු පාලනයකින් තොරව සිදුවන්නා වූද, අනාගතයේදී නිශ්චිතව සිදුවන බව කිව නොහැකි වූ කිසියම් සිද්ධියක් සිදුවීම හෝ සිදු නොවීම මගින් පමණක් ඇතිවන මූල්‍ය ප්‍රකාශනවල හඳුනා නොගන්නා වත්කම් හා බැරකම්ය, ප්‍රවර්තන බැඳීම් පියවීම සඳහා සම්පත් ගලායෑම හව්‍ය නිසා මෙම ප්‍රමිතිය මගින් ප්‍රතිපාදන, වගකීම් වශයෙන් හඳුනාගනී. එහෙත් අසම්භාව්‍ය වගකීම් පහත හේතූන් මත වගකීම් ලෙස ගිණුම් ප්‍රකාශනවල හඳුනා නොගනියි

i) ව්‍යාපාරයේ සම්පත් පිටතට ගලායාමට හේතුවන ප්‍රවර්තන බැඳීමක් ඇතිද යන්න තවමත් තහවුරු නොවීම, උදාහරණ ලෙස ශේෂපත්‍ර දිනට දින කිහිපයක් පෙර ව්‍යාපාරය වසා දැමීමට අධ්‍යක්ෂ මණ්ඩලය තීරණය කර ඇතත් තවමත් ඒ පිළිබඳව කිසිදු පාර්ශවයක් දැනුවත් කර නැත. ඒ අනුව ශේෂපත්‍ර දිනට ප්‍රවර්තන බැඳීමක් ඇති බවට තහවුරු නොවේ.

ii) මෙම ප්‍රමිතියේ දක්වන හඳුනාගැනීමේ මිණුම් දඬු සපුරාලන්නේ නැති ප්‍රවර්තන බැඳීමක් වීම උදාහරණයක් ලෙස රජය විසින් පෞද්ගලික ආරක්ෂක සේවාවල නිලධාරීන් සඳහා විශේෂ පුහුණුවක් ඉදිරි වර්ෂවලදී ලබාදිය යුතු බවට නීතියක් සම්මත කර ඇත. ශේෂ පත්‍ර දිනවන විට ආරක්ෂක සේවකයන් පුහුණු කර නැත.

මේ සඳහා ප්‍රතිපාදනයන් අවශ්‍ය නොවේ. බැඳීම් සහගත සිදුවීමක් තවමත් සිදුවී නැත. ආවරණය පමණක් ප්‍රමාණවත් වේ. මෙම ප්‍රමිතියේ පරිදි ප්‍රතිපාදනයක් ගිණුම්ගත කිරීමට නම්, පහත නිර්ණායකයන් සම්පූර්ණ විය යුතු බව ඉහතදී හඳුනාගන්නා ලදී.

- (අ) අතීත සිදුවීමක් මත වර්තමානයේ බැඳීමක් තිබිය යුතුවීම.
- (ආ) එම බැඳීම නිරාකරණය කිරීමට ව්‍යාපාරයේ සම්පත් පිටතට ගලායෑමේ හව්‍යතාවයක් තිබිය යුතු වීම.
- (ඇ) එම ප්‍රමාණය සාධාරණ ලෙස ඇස්තමේන්තු කිරීමේ හැකියාව.

ඉහත නිර්ණායකයන් (කොන්දේසි) එකක් හෝ සපුරා නැති ප්‍රවර්තන බැඳීම් ප්‍රතිපාදනයක් සේ හඳුනා නොගෙන අසම්භාව්‍ය බැරකම් සේ ගිණුම් ප්‍රකාශනවල අනාවරණය කිරීම පමණක් කෙරේ.

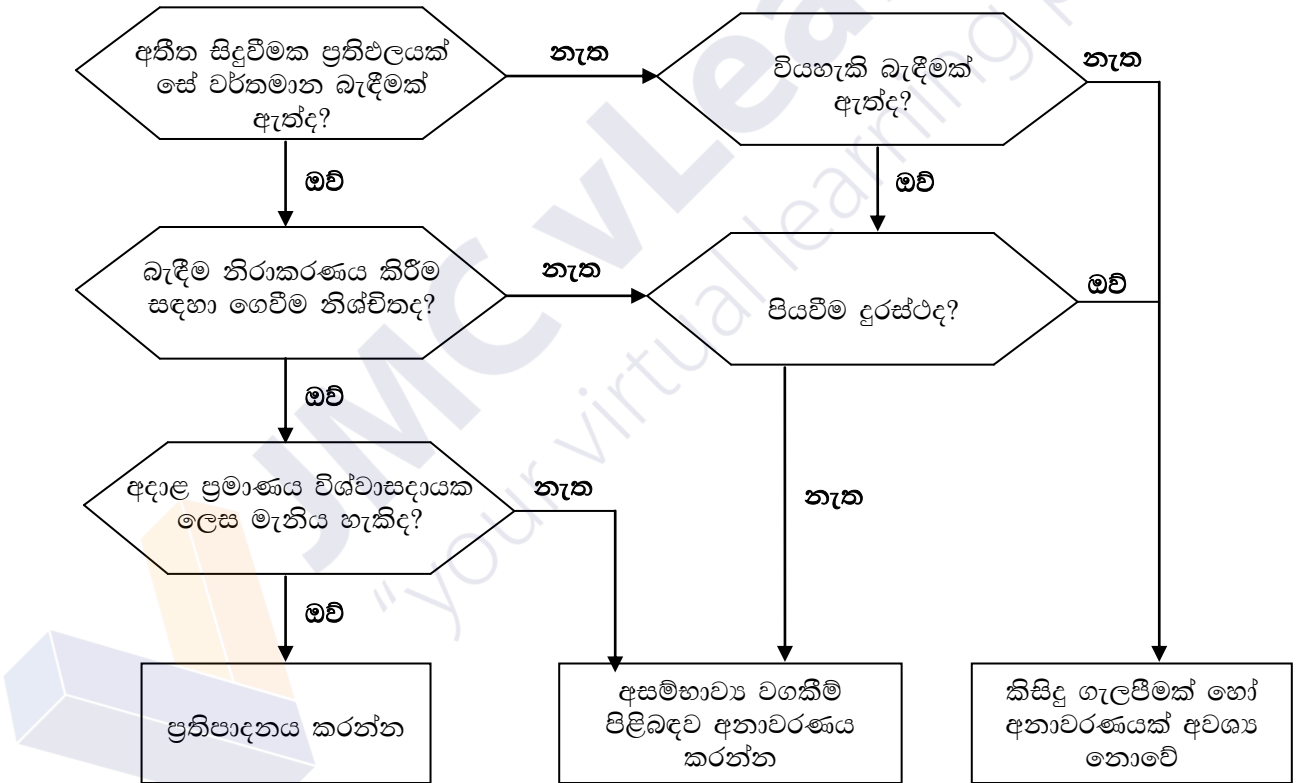
අසම්භාව්‍ය බැරකම් පිළිබඳ අනාවරණයන්

ව්‍යාපාරයක කිසියම් අසම්භාව්‍ය වගකීමක් ඇති වූ විට එය ශේෂ පත්‍රයේ වගකීම් සේ දැක්වීමක් සිදුකරනු නොලබන අතර ඒවා අනාවරණය කිරීම පමණක් කළ යුතුය. මෙම අනාවරණයේදී,

- i) අදාළ අසම්භාව්‍ය වගකීමේ ස්වභාවය පිළිබඳව සංකීර්ණ විස්තරයක්
- ii) එහි මූල්‍ය බලපෑම පිළිබඳ ඇස්තමේන්තුවක්
- iii) සම්පත් පිටතට ගලායෑමේ අගය හෝ කාල වකවානු සම්බන්ධව අවිනිශ්චිතතා විස්තර කිරීමක්.
- iv) කවර හෝ ප්‍රතිපූරණයක් ලැබීමේ හැකියාව

ප්‍රතිපාදන හා අසම්භාව්‍ය බැරකම් තීරණය

මෙම සටහන මගින් ප්‍රතිපාදන කළ යුතුද? නැතහොත් අසම්භාව්‍ය වගකීම් හෙළිදරව් කළ යුතුද? යන්න තීරණය කළ හැකිය.

මෙම ප්‍රමිතියේදී සාකච්ඡා කෙරෙන කරුණු අතරින් ප්‍රතිපාදනයන් සහ අසම්භාව්‍ය බැරකම් යන කරුණු විභාගය සඳහා වැදගත් වන හෙයින් පහත සටහනින් ඒ පිළිබඳව වඩාත් හොඳින් කරුණු අධ්‍යයනය කළ හැකිය.

බැරකම් / වගකීම් (Liability)	ප්‍රතිපාදනයන් (Provision)	අසම්භාව්‍ය බැරකම් (Contingent Liability)
<p>(1) අතීත සිදුවීම්ක ප්‍රතිඵලයක් සේ වර්තමානයේ ඇති බැඳීමකි. මෙම බැඳීම නිරවුල් කිරීමට ආර්ථික ප්‍රතිලාභ හා බැඳුණු සම්පත් ගෙවා දැමීමට සිදුවේ. උදා: වෙළඳ ණයහිමියන්, උපවිනයන්</p>	<p>(1) කාලය හෝ වටිනාකම පිළිබඳව විනිශ්චිතතාවයක් සහිත බැරකමකි. උදා: වෙළඳ ප්‍රතිඥාහාර</p>	<p>(1) පැවැත්ම තීරණය වන්නේ ව්‍යාපාරයේ පාලනයෙන් තොරව අනාගතයේදී සිදුවිය හැකි හෝ සිදුවිය නොහැකි සිදුවීම් එකක් හෝ කිහිපයක ප්‍රතිඵලයක් මතයි. හඳුනා ගැනීමේ කොන්දේසි සම්පූර්ණ නොවන බැරකම් ද මෙම ගණයට අයත්ය. උදා: සේවක වන්දි ඉල්ලීම</p>
<p>(2) ශේෂපත්‍රයේ බැරකම් සේ හඳුනා ගනී.</p>	<p>(2) ශේෂපත්‍රයේ බැරකම් සේ වෙනමම හඳුනා ගනී.</p>	<p>(2) බැරකම් වශයෙන් ශේෂපත්‍රයක හඳුනා නොගනී.</p>
<p>(3) ගෙවිය යුතු ණය, ණයහිමියන් වැනි ශේෂ බැරකම් වන්නේ දූතටමත් අදාළ භාණ්ඩ හා සේවා ලබාගෙන ඒ සඳහා ඉන්වොයිස් නිකුත්කර ඇති නිසා ගෙවිය යුතු මුදල පිළිබඳ නිශ්චිත එකඟත්වයක් පවතින හෙයිනි. උපවිනයන්ද ඇස්තමේන්තු කළත් ප්‍රතිපාදනයන් තරම් අවිනිශ්චිතතාවක් ඒවායේ දක්නට නොලැබේ.</p>	<p>(3) සාමාන්‍ය ව්‍යවහාරයේදී සියලුම ප්‍රතිපාදනයන්ගේ අසම්භාව්‍ය තත්ත්වයක් ඇතැයි හැඟෙන්නේ ඒවායේ කාලය හා ප්‍රමාණය පිළිබඳ අවිනිශ්චිතතාවයක් පවතින හෙයිනි. කෙසේ වුවද විවක්ෂණභාවය අනුව මෙම ප්‍රමිතියේ නිර්ණායකයන් සම්පූර්ණ වන විට ප්‍රතිපාදන ශේෂපත්‍රයක බැරකම් සේ හඳුනා ගනී.</p>	<p>(3) අසම්භාව්‍ය බැරකම් ශේෂපත්‍රයක බැරකම් සේ හඳුනා නොගන්නේ:</p> <ul style="list-style-type: none"> • වර්තමානයේ බැඳීමක් ඇත්ද සහ එම බැඳීම නිරවුල් කිරීමට ආර්ථික ප්‍රතිලාභ හා බැඳුණු සම්පත් ගලායෑමක් සිදුවේද යන්න තාමත් තීරණය වී නොමැති හෙයිනි හෝ, • ප්‍රමිතියේ පරිදි වර්තමාන බැඳීමක් ඇත්ද යන්න හඳුනාගැනීමට අවශ්‍ය නිර්ණායකයන් සම්පූර්ණ නොවන හෙයිනි.

අසම්භාව්‍ය වත්කම් - Contingent Assets

අසම්භාව්‍ය වත්කම් යන්නෙන් අදහස් වන්නේ අතීත සිදුවීම්වල ප්‍රතිඵලයක් ලෙස ඇතිවන, ව්‍යාපාරයේ පාලනයකින් තොරව අනාගතයේදී සිදුවිය හැකි යම් සිද්ධියක් හෝ සිදුවීම් කිහිපයක් සිදුවීම හෝ නොවීම මත පැවැත්ම තහවුරු කෙරෙන වත්කම්ය.

ව්‍යාපාරයේ භූමියේ කොටසක් මාර්ගයක් පුළුල් කිරීම හේතුවෙන් මාර්ග සංවර්ධන අධිකාරිය විසින් පවරාගැනීම නිසා ඒ ප්‍රමාණය සඳහා ප්‍රමාණාත්මක වන්දියක් ව්‍යාපාරය විසින් ඉල්ලුම් කිරීම සාමාන්‍යයෙන් සිදු කෙරේ. මෙහිදී මෙම ඉඩමේ කොටසක් පවරාගැනීම අතීත සිදුවීමක් වන අතර ගෙවන වන්දියක් නිශ්චය වන්නේ අනාගතයේදී ව්‍යාපාරයේ බැහැර පාර්ශවයක් විසින් ගනු ලබන තීරණ මතයි. ඒ අනුව ලැබිය යුතු වන්දිය යන වත්කමේ පැවැත්ම තීරණය වන්නේ අනාගතයේදී සිදුවිය හැකි යම් සිද්ධියක් හෝ කිහිපයක් සිදුවීම හෝ නොවීම මතය. එම නිසා මෙවැනි වන්දියක් අසම්භාව්‍ය වත්කමක් සේ සැලකිය හැකිය.

මූල්‍ය ප්‍රකාශන පිළියෙල කිරීමේදී අසම්භාව්‍ය වත්කමක් හඳුනා නොගනුයේ කිසිවිටෙකත් උපලබ්ධි නොවන ආදායමක් ගිණුම් ප්‍රකාශනවල හඳුනා නොගන්නා පදනම මතයි.

අසම්භාව්‍ය වත්කම් තීරණය කිරීම

කිසියම් සිදුවීම එකක් හෝ කිහිපයක් මත ආර්ථික ප්‍රතිලාභ ලැබීම නිශ්චිතනම් එය අසම්භාව්‍ය වත්කමක් නොව වත්කමක් ලෙස ගිණුම් ප්‍රකාශනවල හඳුනා ගනී. උදාහරණ රජයෙන් කළ හිමිකම් පෑමක් සඳහා වන්දි ලබාදෙන ලෙස සහතික කර ඇත්නම් එය ලැබිය යුතු වන්දියක් වශයෙන් වත්කම් ලෙස පෙන්වුම් කළ හැකිය. මෙම වන්දිය ගෙවන බවට සහතික වීමක් නැතත් ලැබිය හැකිවීමේ (භව්‍යතාවයක්) අවිනිශ්චිත තත්ත්වයක් ඇත්නම් ගිණුම් ප්‍රකාශනයක අනාවරණය කළ හැකිය. මෙම භව්‍යතාවය නොයෙකුත් සාක්ෂි හා තොරතුරු මෙන්ම අතිත අත්දැකීම් පදනම්ව තීරණය කෙරේ. කෙසේ වෙතත් එවැනි වන්දියක් හෙවත් ආර්ථික ප්‍රතිලාභයක් ලැබීම විය නොහැකි නම් අවම වශයෙන් ඒ පිළිබඳ අනාවරණය කිරීමක් හෝ නොකළ යුතුය.

අසම්භාව්‍ය වත්කම් පිළිබඳ අනාවරණයන්

කෙසේ වුවද අසම්භාව්‍ය වත්කමක් හේතුවෙන් ව්‍යාපාරයකට ආර්ථික ප්‍රතිලාභයන් ගලාඒමක් සිදුවනුයේ නම් සහ එම ප්‍රතිලාභය සාධාරණ ලෙස නිශ්චය කළ නොහැකි නම් ගිණුම් ප්‍රකාශනවල අසම්භාව්‍ය වත්කම් පිළිබඳව පහත අනාවරණයන් සිදුකළ යුතුය.

- i) අසම්භාව්‍ය වත්කමේ ස්වභාවය පිළිබඳව සංක්ෂිප්ත විස්තරයක්
- ii) ඒවායේ මූල්‍ය බලපෑම පිළිබඳ ඇස්තමේන්තුවක්

